EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 12 15
COM(2025) 860 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Pirmoji metinė sąveikumo Sąjungoje ataskaita

{SWD(2025) 975 final}

TURINYS

APLINKYBĖS IR PAGRINDINIAI FAKTAI 2

STRUKTŪRA 2

DABARTINĖ ĮGYVENDINIMO PADĖTIS 3

Valdymas 3

Įgalinantys veiksniai 4

Paramos priemonės 7

Sąveikumo vertinimai 10

KOMISIJOS IR KITŲ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ BENDRADARBIAVIMAS 12

IŠVADA IR ATEITIES PROGNOZĖS 12

APLINKYBĖS IR PAGRINDINIAI FAKTAI

EUROPOS SĄVEIKUMO AKTU PADĖTAS PAGRINDAS SKLANDŽIAI SUJUNGTAI SKAITMENINEI EUROPAI

ES toliau vykdant skaitmeninę transformaciją, nuo 2024 m. balandžio 11 d. galiojantis Europos sąveikumo aktas[1] yra svarbi tarpvalstybinio sąveikumo ir inovacijų viešajame sektoriuje skatinimo sistema. Šis aktas padeda siekti Europos skaitmeninio dešimtmečio[2] tikslo, kad iki 2030 m. 100 proc. pagrindinių viešųjų paslaugų būtų prieinamos internetu. Juo reaguojama į didėjantį sklandžių tarpvalstybinių paslaugų poreikį: pasienio regionuose gyvena 150 mln. ES piliečių, o kasdien iš vienos valstybės narės į kitą važinėja 2 mln. žmonių, todėl labai svarbu tarpusavyje sujungti viešojo administravimo institucijas. Stipresnės skaitmenizuotos administravimo institucijos ne tik sklandžiai teiks paslaugas, bet ir efektyviau dirbdamos kasmet sutaupys, kaip tikimasi, iki 5 mlrd. EUR[3].

Šioje pirmojoje metinėje ataskaitoje, kurią Komisija pagal Europos sąveikumo akto 20 straipsnio 4 dalį teikia Europos Parlamentui ir Tarybai, apžvelgiama bendra Akto įgyvendinimo pažanga ir atkreipiamas dėmesys į pasiektus rezultatus, problemas ir ateities kryptis. Ataskaita parengta laikantis struktūrinio požiūrio: pirmiausia plačiau apžvelgiamos su Aktu susijusios aplinkybės, o vėliau išsamiai nagrinėjamas jo įgyvendinimas ir poveikis. Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama pradinei pažangai ir pradėtoms naujoms iniciatyvoms, tačiau būsimose ataskaitose bus remiamasi rezultatais, gautais taikant visavertį stebėsenos mechanizmą, kuriam bus naudingas didėjantis duomenų rinkinys, padedantis analizuoti tendencijas, kliūtis ir veiksnius. Taip bus galima išsamiai apžvelgti sąveikumo ES padėtį.

STRUKTŪRA

Europos sąveikumo akto nuostatomis nustatyta tvirta viešojo sektoriaus bendradarbiavimo sistema, kuria užtikrinama, kad paslaugas būtų galima sklandžiai teikti nepaisant teritorinių, sektorių ir organizacinių ribų. Pagrindiniai Akto straipsniai suskirstyti į keturias pagrindines kategorijas: valdymas, sąveikumą įgalinantys veiksniai, įgyvendinimo paramos priemonės ir

[1] Reglamentas – ES – 2024/903 – LT – EUR-Lex.

[2] Europos skaitmeninis dešimtmetis. Tikslai iki 2030 m. | Europos Komisija.

[3] EUR-Lex - 52022SC0721 – LT – EUR-Lex.

sąveikumo vertinimai. Paskutinė kategorija apima skaitmeninėms technologijoms pritaikytos politikos kūrimą.

1 pav. Europos sąveikumo akto poskirsniai

Šioje pirmojoje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama Akto įgyvendinimui nuo jo įsigaliojimo iki 2025 m. liepos mėn. ir į ją įtraukti kai kurie pagal 20 straipsnį vykdomos stebėsenos veiklos elementai. Kadangi Aktas tebėra įgyvendinamas, dar neturima įžvalgoms reikalingų išsamių duomenų, kurių bus gauta taikant Europos sąveikumo stebėsenos mechanizmą. Daugiau informacijos šiuo klausimu pateikiama prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente[4].

DABARTINĖ ĮGYVENDINIMO PADĖTIS

Valdymas

Teisinis pagrindas

Aktu nustatyta valdymo sistema buvo galutinai sukurta praėjusiais metais, kaip išsamiai nurodyta toliau.

Įgyvendinimo veiksmai

Per praėjusius metus padaryta didelė pažanga kuriant tvirtą valdymo struktūrą.

- 15 straipsnyje nurodyta **Europos sąveikumo valdyba ir jos nuolatinė darbo grupė** oficialiai pradėjo veikti 2024 m. ketvirtąjį ketvirtį. Jos sudaro institucinę sistemą, būtiną Akto įgyvendinimui visoje ES koordinuoti. Be to, 2025 m. gegužės mėn. Valdyba priėmė **savo darbo programą**. Šia reguliariai atnaujinama programa bus vadovaujamasi rengiant kitų Valdybos posėdžių darbotvarkes.
- Pagal 16 straipsnį 2025 m. gegužės mėn. Europos sąveikumo portale oficialiai pradėjo veikti **Europos sąveikumo bendrija**. Ši bendrija veikia kaip bendradarbiavimo erdvė, kurioje valstybės narės, institucijos ir suinteresuotieji subjektai gali keistis patirtimi, dalytis geriausia praktika ir kartu kurti sprendimus.

[4] SWD(2025) 975.

- Pagal 17 ir 18 straipsnius 26 iš 27 valstybių narių iki privalomo termino – 2025 m. sausio 12 d. – paskyrė savo **nacionalines kompetentingas institucijas**, kaip reikalaujama 17 straipsnyje, o Sąjungos subjektai pagal 18 straipsnį paskyrė savo **sąveikumo koordinatorius**. Taip buvo sudarytos sąlygos visoje ES laikytis nuoseklaus požiūrio į įgyvendinimą ir koordinavimą.
- Siekiant parengti **pirmąją Europos sąveikumo darbotvarkę**, kaip nurodyta 19 straipsnyje, 2025 m. pirmąjį ketvirtį buvo sudaryta darbo grupė ir buvo paskirti nuolatiniai darbo grupės nariai. Darbo grupė parengė ir 2025 m. birželio mėn. Europos sąveikumo portale paskelbė viešas konsultacijas, kuriomis siekta užtikrinti, kad būsimi prioritetai atspindėtų įvairių suinteresuotųjų subjektų indėlį ir lūkesčius[5].

Pasvarstymai dėl ateities

Žvelgiant į ateitį, daugiausia dėmesio bus skiriama Valdybos oficialiam **Europos sąveikumo darbotvarkės** priėmimui. Šioje darbotvarkėje bus nustatyta išsami sistema, kuria turėtų būti vadovaujamasi dedant sąveikumo pastangas visoje ES ir vykdomas iniciatyvas derinant su ilgalaikiais tikslais ir kintančiais valstybių narių ir ES institucijų poreikiais. Bus toliau tobulinama **stebėsenos sistema**. Galiausiai 2025 m. spalio mėn. surengta **pirmoji metinė Bendrijos asamblėja** yra viena iš svarbių progų toliau skatinti bendradarbiavimą, keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą.

Įgalinantys veiksniai

Teisinis pagrindas

Europos sąveikumo aktu nustatoma išsami teisinių, organizacinių, semantinių ir techninių reikalavimų vykdymo sistema, kad būtų užtikrinami kintamo masto ir pritaikomi viešojo sektoriaus sprendimai. Siekiant užtikrinti veiksmingą **dalijimąsi** sąveikumo sprendimais **ir pakartotinį jų naudojimą**, 4 straipsniu ES institucijos ir viešojo sektoriaus institucijos įpareigojamos dalytis transeuropinių skaitmeninių paslaugų sąveikumo sprendimais. Valdyba rekomenduoja Europos sąveikumo sprendimo ženklo reikalavimus atitinkančius **sąveikumo sprendimus**. Aktu sustiprinama **Europos sąveikumo sistema**, kuri veikia kaip bendras atskaitos taškas, ir sukuriamas **Europos sąveikumo portalas** – bendras prieigos prie sprendimų, techninių specifikacijų ir geriausios praktikos pavyzdžių punktas.

Įgyvendinimo veiksmai

- Iš 2025 m. Europos sąveikumo stebėsenos mechanizmo taikymo rezultatų matyti, kad **kiekviena valstybė narė** oficialiai **priėmė dabartinę Europos sąveikumo sistemos versiją**[6]. Siekiant įgyvendinti Akto 6 straipsnio nuostatas, 2025 m. gegužės mėn. buvo įsteigta neoficiali **naujos kartos Europos sąveikumo sistemos** ekspertų grupė, teikianti technines ir strategines gaires dėl sistemos peržiūros.

---

[5] Konsultacijos dėl darbotvarkės portale: Išsakykite savo nuomonę | Europos sąveikumo portalas.

[6] EUR-Lex - 52017DC0134 – LT – EUR-Lex.

- Pagal 7 straipsnį 2025 m. gegužės mėn. Valdyba patvirtino **Europos sąveikumo sprendimų ženklinimo proceso apibrėžtį ir kriterijus**. Taip bus užtikrinta, kad nustatytus kokybės ir sąveikumo standartus atitinkančius sprendimus būtų galima atpažinti ir propaguoti tiek portale, tiek platesniame Bendrijos rate. Pirmiesiems Europos sąveikumo sprendimams atrinkti buvo įsteigta **speciali darbo grupė**, sudaryta iš nuolatinės darbo grupės narių. Be to, 2025 m. birželio–rugpjūčio mėn. portale vyko **viešos konsultacijos**, per kurias siekta surinkti teikiamus sąveikumo sprendimus, kurie galėtų būti apsvarstyti ženklinimo tikslais.
- Atsižvelgiant į 8 straipsnio nuostatas, 2024 m. ketvirtąjį ketvirtį pradėjo veikti **Europos sąveikumo portalas**. Jis veikia kaip informacijos, išteklių ir priemonių, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybinio sąveikumo iniciatyvoms, centras. Portale užsiregistravo apie 10 000 naudotojų ir kiekvieną mėnesį peržiūrima beveik 100 000 puslapių. Be kitų funkcijų, portale galima susipažinti su sąveikumo sprendimais ir vertinimo ataskaitomis, jame yra Valdybos sprendimams ir dokumentams skirta erdvė ir bendradarbiavimo erdvė, skirta apribotoms bandomosioms reglamentavimo aplinkoms, ir kiekvieną mėnesį pranešama apie naujas skaitmeninės srities finansavimo galimybes. Iki 2025 m. liepos mėn. portale užregistruota **670** aktyvių sprendimų[7]. Didžioji jų dalis (58,5 proc.) buvo sukurta ES lygmeniu. Šie sprendimai visų pirma priklauso ES subjektams (57,7 proc.) ir viešojo sektoriaus institucijoms (34,5 proc.). Pagrindinė institucija, kuriai priklauso šie sprendimai, – Europos Komisija, visų pirma Skaitmeninių paslaugų GD.

Geroji praktika

EUROPOS SĄVEIKUMO SISTEMOS ĮGYVENDINIMAS ESTIJOJE

2023 m. Estija pradėjo taikyti naują nacionalinę sąveikumo sistemą[8], siekdama pakeisti dešimtmetį galiojusią jos pirmtakę. Nors tai nėra privaloma, sistemoje pateikiamos praktinės sąveikumo principų taikymo gairės, skirtos visoms viešojo administravimo institucijoms. Šiais principais užtikrinamas sklandus ryšių palaikymas ir dalijimasis duomenimis tarp IRT sistemų. Ši su Europos sąveikumo sistema suderinta nacionalinė sąveikumo sistema yra dinamiška ir reguliariai atnaujinama (ne rečiau kaip kas dvejus metus persvarstoma) sistema, kurią galima pritaikyti ir patogu naudoti.

Estija taip pat padarė pažangą įgyvendindama kelias sąveikumo ir skaitmeninės veiklos atsparumo didinimo iniciatyvas, visų pirma pirmosios pasaulyje duomenų ambasados Liuksemburge iniciatyvą[9]. Ši saugi valdžios sektoriaus duomenų atsarginių kopijų sistema užtikrina operacijų tęstinumą ir yra geriausios tarpvalstybinio duomenų valdymo ir sąveikumo praktikos pavyzdys. Ši iniciatyva yra dalis platesnės aprėpties Estijos strategijos, kuria siekiama didinti šios šalies skaitmeninės veiklos atsparumą ir išlaikyti nenutrūkstamą valdžios sektoriaus veiklą, remiantis stipriu sąveikumu,

[7] 2025 m. Europos sąveikumo stebėsenos mechanizmo taikymo rezultatų duomenys. Daugiau informacijos pateikiama dokumente SWD(2025) 975.

[8] 2011 m. valstybės informacinės sistemos sąveikumas | Ekonomikos reikalų ir ryšių ministerija.

[9] Duomenų ambasada Liuksemburge.

padedančiu užtikrinti saugų ir sklandų keitimąsi duomenimis tarp sistemų. Duomenų ambasada, skirta ypatingos svarbos valdžios sektoriaus duomenims saugioje vietoje už Estijos ribų saugoti, yra geriausios veiklos tęstinumo ir atkūrimo po ekstremaliųjų įvykių valdymo praktikos pavyzdys. Tai – būtinos sistemų sąveikumo užtikrinimo sąlygos.

ES ATVIROJO KODO SPRENDIMŲ KATALOGAS

ES atvirojo kodo sprendimų katalogas[10] rodo, kaip bendras skaitmeninis turtas gali padėti užtikrinti veiksmingumą, tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir Europos skaitmeninį suverenumą. Viešojo administravimo institucijos vis dažniau naudoja atvirąjį kodą, o Akto 4 straipsnyje raginama dalytis sąveikumo sprendimais, be kita ko, kodeksu, dokumentais ir nuorodomis į atviruosius standartus, ir taip prisidėti prie transeuropinių skaitmeninių viešųjų paslaugų teikimo.

Įgyvendinant Europos Komisijos bandomuosius Europos viešųjų paslaugų laisvo naudojimo ir atvirojo kodo programinės įrangos sprendimų (angl. FOSSEPS) projektus parengtame kataloge pateikiami įvairių valstybių narių sprendimai ir taip sudaromos sąlygos užtikrinti pakartotinį naudojimą, bendradarbiavimą ir geresnį sąveikumą. Ji veikia kaip atvirojo kodo sprendimų platforma, kurioje įgalinamas bendradarbiavimas, kūrybiškumas ir veiksmingumas ir kartu stiprinamas sąveikumas. Šį katalogą, kuris 2024 m. pradėtas naudoti kaip pradinis perspektyvus produktas ir buvo pildomas Italijos, Vokietijos ir iš Komisijos platformos *code.europa.eu*[11] teikiama informacija, dabar sudaro Suomijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir Švedijos teikiami sprendimai. Tokios iniciatyvos kaip ES atvirojo kodo sprendimų katalogas ir metaduomenų standartas *publiccode.yml* padeda kurti novatoriškesnį, sąveikesnį ir efektyviau dirbantį ES skaitmeninį viešąjį sektorių.

Pasvarstymai dėl ateities

Ateinančiu laikotarpiu vykdant veiklą daugiausia dėmesio bus skiriama **pirmajai Europos sąveikumo sprendimų**, kurie turi būti pateikti Valdybai tvirtinti, **paketui**. Valdybos patvirtintiems sprendimams bus suteikiamas Europos sąveikumo sprendimo ženklas ir jie bus skelbiami Europos sąveikumo portale. Be to, remiantis neoficialios Europos sąveikumo sistemos ekspertų grupės darbu, 2025 m. gruodžio mėn. Valdybai bus pateiktas **naujos kartos Europos sąveikumo sistemos planas**, kurio tikslas – pradėti oficialią sistemos peržiūrą. Be to, bus įsteigta nauja darbo grupė, kurią sudarys nuolatinės darbo grupės nariai ir kuri turės parengti **dalijimosi** sąveikumo sprendimais ir jų **pakartotinio naudojimo gaires**. Siekiant užtikrinti platų Europos sąveikumo portalo prieinamumą, jis mašininio vertimo priemonėmis bus išverstas į visas oficialiąsias ES kalbas.

[10] ES atvirojo kodo sprendimų katalogas | Europos sąveikumo portalas.

[11] code.europa.eu | „GitLab“.

Paramos priemonės

Teisinis pagrindas

Europos sąveikumo akte nustatytos priemonės, kuriomis siekiama stiprinti sąveikumą tarp valstybių narių ir subjektų teikiant specialiai pritaikytą paramą, diegiant inovacijas, ugdant įgūdžius ir bendradarbiaujant. 10 straipsnyje nustatomos **inovacijų priemonės**, skirtos naujiems arba patobulintiems sąveikumo sprendimams kurti, dažnai bendradarbiaujant su e. valdžios technologijų subjektais, tokiais kaip MVĮ, mokslo tiriamosios įstaigos ir startuoliai. 11 ir 12 straipsniais **sukuriamos apribotos bandomosios sąveikumo reglamentavimo aplinkos**, skirtos sprendimams išbandyti ir patvirtinti kontroliuojamoje aplinkoje. Papildoma parama apima papildomą mokomąją medžiagą apie Europos sąveikumo sistemą ir Europos sąveikumo sprendimus, įskaitant atvirojo kodo sprendimus, ir savanorišką **tarpusavio vertinimo** mechanizmą, kuriuo siekiama pagerinti viešojo sektoriaus institucijų bendradarbiavimą.

Įgyvendinimo veiksmai

Siekiant remti inovacijas sąveikumo srityje, imtasi įvairių paramos priemonių.

- Kalbant apie 11 ir 12 straipsnius, **apribotų bandomųjų sąveikumo reglamentavimo aplinkų komitetas** prižiūri apribotų bandomųjų reglamentavimo aplinkų veikimą, padeda keistis patirtimi ir teikia geriausios praktikos gaires. 2025 m. liepos mėn. priimtas **įgyvendinimo aktas dėl apribotų bandomųjų sąveikumo reglamentavimo aplinkų**[12], kuriuo nustatytas struktūrinis novatoriškų skaitmeninių sprendimų testavimo ir eksperimentavimo kontroliuojamoje aplinkoje teisinis pagrindas. Ši sistema suteikia valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams galimybę išbandyti naujus metodus, kartu užtikrinant, kad būtų laikomasi Akto principų ir tikslų.
- Pagal Skaitmeninės Europos programą ir laikydamasi 10 straipsnio Komisija finansuoja **pagrindines iniciatyvas**, kuriomis skatinamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas skaitmeninių technologijų srityje ir propaguojamos inovacijų priemonės ir e. valdžios technologijos (pvz., **e. valdžios technologijų inkubatorius** ir **novatoriškų ir susietų viešojo administravimo institucijų veiklos koordinavimo ir paramos veiksmai**). Pastaraisiais sudaromos sąlygos būsimam daugiašaliam projektui, kurį įgyvendinant bus bendrai investuojama į dirbtinio intelekto ir pagrindinių viešųjų paslaugų sąveikumo sprendimų kūrimą.
- Viešojo sektoriaus sąveikumo įgūdžiai buvo sustiprinti pagal 13 straipsnį **sukūrus Europos sąveikumo akademiją**. Komisija skatino parengti sertifikavimo programą sąveikumo klausimais. Nuo 2024 m. rugsėjo mėn. iki 2025 m. birželio mėn. buvo paskelbti 9 nauji kursai, į juos priimti 12 426 asmenys ir išduota **2 716 pažymėjimų**. Išduotų pažymėjimų dalis sudaro **34 proc.**[13] Siekiant skatinti Europos sąveikumą ir toliau stiprinti dalijimąsi žiniomis šioje srityje, gegužės 13–15 d. buvo surengtas virtualus

[12] Įgyvendinimo reglamentas – ES – 2025/1420 – LT – EUR-Lex.

[13] 2025 m. Europos sąveikumo stebėsenos mechanizmo taikymo rezultatų duomenys. Daugiau informacijos pateikiama dokumente SWD(2025) 975.

renginys – sezoninė mokykla, kuri pritraukė daugiau kaip 500 dalyvių. Šį renginį planuojama organizuoti kasmet.

Geroji praktika

KEITIMASIS STUDENTŲ DUOMENIMIS

EMREX[14] – tai tarpvalstybinė infrastruktūra, suteikianti studentams, aukštojo mokslo įstaigoms ir įgaliotosioms trečiosioms šalims galimybę saugiai elektroniniu būdu keistis studentų duomenimis, tokiais kaip akademinės pažymos ir diplomai. Ši infrastruktūra padeda atpažinti akademinius pasiekimus kompiuterio skaitomu ir PDF formatais, skatina sąveikumą ir pakartotinį naudojimą vadovaujantis Aktu ir Europos sąveikumo sistema[15] ir taip sudaro palankesnes sąlygas studentų judumui.

Iš pradžių pagal programą „Erasmus+“ (2015–2017 m.) finansuota infrastruktūra EMREX dabar yra savarankiška atvirojo kodo iniciatyva, kurią valdo EMREX naudotojų grupė – nepriklausomas tarptautinis įvairių suinteresuotųjų subjektų tinklas, apimantis valdžios įstaigas, akademinę bendruomenę ir e. valdžios technologijų subjektus. Ši iniciatyva šiuo metu įgyvendinama keliose šalyse, tokiose kaip Suomija, Nyderlandai, Norvegija, Švedija ir Čilė, taip pat vis dažniau taikoma Vokietijoje.

Jos techninė architektūra apima atvirojo kodo komponentus, prieinamus platformoje „GitHub“ pagal atvirosios programinės įrangos licenciją EUPL-1.2[16]. Kaip ir funkcija „Student Mobility Plugin“, kuri palengvina švietimo įrašų perdavimą, pavyzdžiui, tarp universiteto ir paraiškų teikimo portalo, EMREX duomenų prieigos punktas suteikia patikimą, standartizuotą prieigą prie studentų duomenų. Duomenimis keičiamasi naudojant EMREX mokymosi modelio objektą – bendrą formatą, kuriuo užtikrinama, kad akademiniai įrašai būtų susisteminami sąveikiu ir kompiuterio skaitomu būdu. Tinklų sietuvas su DC4EU[17] yra vienkartinio duomenų pateikimo techninė jungtis, padedanti integruoti EMREX ir ES skaitmeninių kredencialų (DC4EU) projektą ir taip sustiprinti EMREX vaidmenį platesnėje Europos skaitmeninio švietimo ekosistemoje. Jį naudojant galima patikimai ir saugiai keistis duomenimis, laikantis ES principų, kaip antai eIDAS ir vienkartinio duomenų pateikimo principų. EMREX toliau plečiama ir ateityje ją bus galima suderinti su ES skaitmeninės tapatybės sistema ir bendraisiais skaitmeniniais vartais. Taip ji taps pagrindine priemone, sudarančia sąlygas patikimai ir atsižvelgiant į naudotojus keistis duomenimis aukštojo mokslo sektoriuje ir už jo ribų.

[14] EMREX | Studentų judumo rėmimas.

[15] EMREX – atvirojo kodo sprendimas, kuriuo remiamas studentų judumas | Europos sąveikumo portalas.

[16] EMREX | „GitHub“.

[17] Europos skaitmeniniai kredencialai | DC4EU.

LENKIJOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUCIJŲ ŠVIETIMAS SĄVEIKUMO KLAUSIMAIS

Lenkija padarė pažangą skaitmeninio viešojo administravimo ir sąveikumo srityse įgyvendindama dvi pagrindines iniciatyvas: šioje šalyje buvo pakartotinai panaudotas Europos sąveikumo akademijos sąveikumo įvadinis kursas (ang. *Interoperability: An Introductory Course*) ir pradėtas valdžios sektoriaus organizacijų architektūros tyrimas. Sąveikumo įvadinis kursas[18], kuris yra integruotas į Lenkijos nacionalinę e. mokymosi platformą[19] pagal Europos Sąjungos viešąją licenciją[20] ir išverstas bendradarbiaujant su Europos Komisija, stiprina viešojo sektoriaus pajėgumus, susijusius su ES lygmeniu suderintais sąveikumo principais. Mokymo medžiaga buvo plačiai giriama dėl jos aiškumo ir paprasto naudojimo, todėl Lenkija pradėjo aktyviai bendradarbiauti su Europos Komisija, kad būtų parengti papildomi kursai, tokie kaip kursas apie sąveikumo vertinimus ir specifikacijų rinkinį „eGovERA©“[21].

2023 m. pabaigoje pradėtas valdžios sektoriaus organizacijų architektūros tyrimas[22] apima įvadinius internetinius seminarus, praktinius seminarus vietoje ir paramą vėlesniuose brandos etapuose, kad būtų sustiprintas viešojo sektoriaus organizacijų pajėgumas sąveikumo ir organizacijos architektūros srityse. Siekiant paskatinti praktinį taikymą, jis grindžiamas valdžios sektoriaus organizacijų architektūros duomenų saugykla. Šios iniciatyvos, kuriose dalyvauja daugiau kaip 400 valstybės tarnautojų iš 26 organizacijų, parodo, kaip strateginiai mokymai ir pajėgumų stiprinimas gerina valdymą, skatina skaitmeninę transformaciją ir teikia apčiuopiamos naudos administracijoms, įmonėms ir piliečiams.

Pasvarstymai dėl ateities

9 straipsnyje nustatyti **politikos rėmimo įgyvendinimo projektų įgyvendinimo procesai ir sąlygos** 2026 m. bus parengti ir pateikti nuolatinei darbo grupei. Taip gali būti **sukurta pirmoji apribota bandomoji sąveikumo aplinka**, o tai būtų svarbus žingsnis skatinant inovacijas viešajame sektoriuje. Tai taip pat padėtų vykdyti kontroliuojamą tarpvalstybinių sprendimų testavimą. Apribotose bandomosiose aplinkose valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai galės eksperimentuoti taikydami naujus skaitmeninius metodus, kartu užtikrindami atitiktį Europos sąveikumo darbotvarkės principams. Laikui bėgant patirtis, įgyta vykdant veiklą apribotoje bandomojoje aplinkoje, taip pat padės tobulinti sąveikumo politiką ir kurti naujus sprendimus. Iki 2025 m. pabaigos akademija paskelbs 12 **naujų mokymo kursų**, o trys iš jų bus parengti visomis 24 oficialiosiomis ES kalbomis. Galiausiai Valdybai tvirtinti bus pateikta savanoriško **tarpusavio vertinimo** mechanizmo metodika. Gavus patvirtinimą,

[18] Sąveikumo įvadinis kursas | ES akademija.

[19] Kurs wprowadzający do interoperacyjności | Portal Interoperacyjności i Architektury.

[20] Europos Sąjungos viešoji licencija. Įvadas | Europos sąveikumo portalas.

[21] Specifikacijų rinkinys „eGovERA©“. Įvadas | ES akademija.

[22] Studium AIP | Portal Interoperacyjności i Architektury.

portale bus sukurtos pagalbinės funkcijos ir apie jas bus informuojama per Europos sąveikumo bendriją.

Sąveikumo vertinimai

Teisinis pagrindas

Aktu ES subjektai ir viešojo sektoriaus institucijos įpareigojami atlikti **sąveikumo vertinimus**, kuriais užtikrinama, kad prieš įgyvendinimą būtų apsvarstyti transeuropinių skaitmeninių viešųjų paslaugų tarpvalstybinio sąveikumo klausimai (3 straipsnis). Atliekant šiuos vertinimus siekiama, kad prieš priimant sprendimus dėl naujų arba iš esmės pakeistų privalomų reikalavimų būtų įvertintas privalomų reikalavimų poveikis skaitmeninėms viešosioms paslaugoms ir nustatyti suinteresuotieji subjektai ir esamų sąveikumo sprendimų pritaikomumas ir vertingumas. Siekdama palengvinti šį procesą, Europos Komisija teikia technines priemones, be kita ko, internetinę vertinimo ataskaitų pildymo ir skelbimo portale priemonę. Valstybėms narėms šios priemonės padeda anksti nustatyti pasiūlymų skaitmeninius aspektus ir nuo pat pradžių įtraukti tinkamus ekspertus ir suinteresuotuosius subjektus. Jos taip pat suteikia galimybę įvertinti, ar tarpinstitucinių derybų metu padaryti pakeitimai arba pasiekti kompromisai turi reikšmingą skaitmeninį poveikį. Be to, šios priemonės yra struktūrinis grįžtamojo ryšio ir keitimosi informacija kanalas, stiprinantis Komisijos gebėjimus numatyti su įgyvendinimu susijusias problemas ir tobulinti savo politikos formavimo praktiką.

Įgyvendinimo veiksmai

- Priėmus **sąveikumo vertinimo gaires**[23], valstybėms narėms bus lengviau užtikrinti struktūrizuotą ir nuoseklų požiūrį į įvairių sričių sąveikumo vertinimą. Šiose gairėse pateikiama aiški privalomų reikalavimų poveikio tarpvalstybiniam sąveikumui, suinteresuotiesiems subjektams ir Europos sąveikumo rėmimo sprendimams vertinimo sistema. 2025 m. antrąjį ketvirtį gairės buvo išverstos į visas ES kalbas. Jomis vadovaujantis, nuo 2025 m. sausio 12 d., kai įsigaliojo reikalavimas dėl privalomų sąveikumo vertinimų, dvi valstybės narės (Kipras ir Vokietija) parengė ir pateikė dvi sąveikumo vertinimo ataskaitas.
- Komisijoje Europos sąveikumo akto 3 straipsnis įgyvendintas sukūrus **skaitmeninėms technologijoms pritaikytos politikos kūrimo sistemą**[24]; ji įsigaliojo 2025 m. sausio mėn. Vadovaudamasi šiuo struktūriniu požiūriu, Komisija jau užbaigė **32 sąveikumo vertinimus**[25], kurie buvo efektyvūs ir aiškiai orientuoti į kokybę[26]. Šis požiūris grindžiamas trimis pagrindiniais elementais:
  - politikos planavimo etape atliekama **skaitmeninė patikra**, kurios metu pateikiami keturi trumpi klausimai, padedantys politikos grupėms nustatyti, ar iniciatyva turi skaitmeninį poveikį;

[23] Vertinimo gairės | Europos sąveikumo portalas.

[24] Skaitmeninėms technologijoms pritaikytos politikos kūrimas | Europos sąveikumo portalas.

[25] Vertinimo ataskaitų saugykla | Europos sąveikumo portalas.

[26] 2025 m. Europos sąveikumo stebėsenos mechanizmo taikymo rezultatų duomenys. Daugiau informacijos pateikiama dokumente SWD(2025) 975.

- **skaitmeninėms technologijoms pritaikytos politikos kūrimo gairėmis**, padedančiomis skaitmeninius aspektus sistemingai integruoti į visą politikos formavimo procesą;
- **teisės akto pasiūlymo finansinio poveikio ir skaitmeninių aspektų pažyma** arba, kai tinkama, **skaitmeninių aspektų pažyma.** Abi pažymos prireikus naudojamos kaip Komisijos sąveikumo vertinimas. Rengiant teisės akto pasiūlymo finansinio poveikio ir skaitmeninių aspektų pažymą į ankstesnę finansinę teisės akto pasiūlymo pažymą įtraukiamas specialus skaitmeniniams aspektams skirtas skyrius. Skaitmeninių aspektų pažyma yra supaprastinta įgyvendinimo ir deleguotiesiems aktams skirta pažymos versija.

Geroji praktika

TAIKANT SKAITMENINĖMS TECHNOLOGIJOMS PRITAIKYTOS POLITIKOS KŪRIMO SISTEMĄ ATLIEKAMI SĄVEIKUMO VERTINIMAI

Vertinime pabrėžta, kad tokios ES lygmens sistemos kaip elektroninės atpažinties sistema eIDAS[27] ir ES kibernetinio saugumo sistema[28] yra saugų ir sąveikų paslaugų teikimą įgalinantys veiksniai, o daugiau tarpvalstybinių kliūčių nenustatyta.

Naudodama skaitmeninėms technologijoms pritaikytos politikos kūrimo sistemą 2025 m. Komisija atliko 32 politikos pasiūlymų sąveikumo vertinimus. Tokių reglamentų, kaip Reglamento dėl priemonės „BRIDGEforEU“[29] ir Skaitmeninės atliekų vežimo sistemos reglamento[30] vertinimai skelbiami Europos sąveikumo portale.

TARPVALSTYBINĖS SKAITMENINĖS VIEŠOSIOS PASLAUGOS. DEKLARACIJA DĖL ŠVEDIJOS IR SUOMIJOS BENDRADARBIAVIMO

2024 m. rugsėjo 16 d. pasirašyta deklaracija dėl Švedijos ir Suomijos bendradarbiavimo[31] yra svarbus tarpvalstybinio bendradarbiavimo skaitmeninių technologijų srityje etapas. Šioje deklaracijoje daugiausia dėmesio skiriama sąveikioms skaitmeninėms viešosioms paslaugoms, be kita ko, keitimuisi gyventojų duomenimis ir suderintoms verslo taisyklėms, taip siekiant gerinti piliečių ir įmonių tarpvalstybinės prieigos galimybes, efektyvumą ir patikimumą.

Šios deklaracijos pagrindas – sąveikumas, sudarantis sąlygas sklandžioms paslaugoms, didesniam kibernetiniam saugumui ir geresniam veiksmų koordinavimui ir kartu skatinantis ekonominę integraciją ir inovacijas. Iš šios iniciatyvos, kuri yra transeuropinės svarbos geriausios praktikos pavyzdys kitoms ES valstybėms narėms, matyti, kad

[27] Elektroninės atpažinties, tapatumo nustatymo ir patikimumo užtikrinimo paslaugos. Daugiau informacijos galima rasti čia: eIDAS reglamentas | Europos Komisija.

[28] ES kibernetinio saugumo sistema.

[29] Reglamento dėl priemonės „BridgeforEU“ vertinimo ataskaita | Europos sąveikumo portalas.

[30] Skaitmeninės atliekų vežimo sistemos reglamento vertinimo ataskaita | Europos sąveikumo portalas.

[31] Deklaracija dėl Švedijos ir Suomijos bendradarbiavimo.

sėkmingam tarpvalstybiniam skaitmeniniam bendradarbiavimui labai svarbūs bendri tikslai, bendros investicijos ir darnieji standartai.

Pasvarstymai dėl ateities

Nustatyta, kad sąveikumo vertinimai yra naudingi siekiant tarpvalstybinį sąveikumą nuo pat pradžių įtvirtinti naujuose teisės aktuose ir skaitmeninėse viešosiose paslaugose. Nuolatinis veiksmingumas priklausys nuo to, kaip bus užtikrinamas procesų ir gairių racionalizavimas, integruojami nauji prioritetai, tokie kaip DI, duomenų valdymas ir kibernetinis saugumas, ir užtikrinamas nuoseklus taikymas visose valstybėse narėse ir ES institucijose.

Komisijos lygmeniu rengiamos vidaus gairės dėl viešųjų pirkimų sąveikumo vertinimų. Nagrinėjama DI grindžiama priemonė AI4DRPM, kuri padėtų iš dalies automatizuoti su skaitmeninių aspektų pažymomis ir teisės akto pasiūlymo finansinio poveikio ir skaitmeninių aspektų pažymomis susijusį darbą ir taip sumažinti darbo krūvį, o kartu toliau užtikrinti tų pažymų svarbą vertinant skaitmeninį poveikį. Šiomis priemonėmis siekiama, kad sąveikumo vertinimai taptų geresnio reglamentavimo ir politikos priemonių įgyvendinimo kertiniu akmeniu.

KOMISIJOS IR KITŲ SUINTERESUOTŲJŲ SUBJEKTŲ BENDRADARBIAVIMAS

Pastaraisiais metais Komisija, siekdama, kad būtų pasistūmėta į priekį įgyvendinant Europos sąveikumo aktą, sustiprino bendradarbiavimą su suinteresuotaisiais subjektais. Valstybės narės, dalyvaudamos Europos sąveikumo valdybos ir jos pogrupių veikloje, formuoja prioritetus ir darbotvarkę, o sąveikumo koordinatoriai, ekspertai ir praktikos bendruomenės užtikrina, kad politika ir priemonės būtų grindžiamos praktine patirtimi. Bendradarbiaujama ir su šalimis kandidatėmis, tarptautiniais partneriais ir standartizacijos institucijomis, o tai rodo, kad skaitmeninės viešosios paslaugos yra tarpusavyje susijusios. Bendradarbiavimas pagal Europos sąveikumo aktą ir su jo Valdyba suteikia narystės siekiančioms šalims vertingą galimybę anksti prisiderinti prie ES skaitmeninio valdymo standartų ir taip paspartinti laipsnišką integraciją į ES bendrąją skaitmeninę rinką. Partnerystės ryšiai su pramone, akademine bendruomene, pilietine visuomene ir tarptautinėmis organizacijomis paskatino sukurti atvirojo kodo sprendimus, e. valdžios technologijų rinkas ir apribotas bandomąsias reglamentavimo aplinkas ir taip padėjo suderinti pastangas, išvengti dubliavimo ir sukurti valstybių bei sektorių sinergiją.

IŠVADA IR ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Šiais pirmaisiais Europos sąveikumo akto įgyvendinimo metais visoje ES padėtas pagrindas stipresniam ir darnesniam skaitmeniniam viešajam sektoriui. Iš šių laimėjimų matyti, kad sąveikumas nebėra tik techninis klausimas, o veikiau strateginis Europos skaitmeninį suverenumą ir konkurencingumą įgalinantis veiksnys. Tokie svarbūs etapai kaip valdymo struktūrų sukūrimas, sąveikumo vertinimų pradėjimas ir paženklintų sprendimų nustatymo kriterijų patvirtinimas parodė, jog ES geba veikti bendrai. Ateinančiais metais galima tikėtis, kad:

- Valdyba priims pirmąją Europos sąveikumo darbotvarkę, kurioje bus nustatyti laikotarpio iki 2026 m. ir vėlesnio laikotarpio prioritetai;
- Valdyba patvirtins pirmuosius Europos sąveikumo sprendimus ir sprendimų pakartotinio naudojimo bei dalijimosi jais gaires;
- valstybėms narėms ir ES subjektams bus užtikrintos tolesnės paramos priemonės, be kita ko, mokymo kursai, apribotos bandomosios reglamentavimo aplinkos, paramos projektai ir tarpusavio vertinimo mechanizmai;
- siekiant skatinti supaprastinimą, bus paskelbtos papildomos atnaujintos sąveikumo vertinimų gairės ir priemonės.

Tolesniems veiksmams reikės politinio įsipareigojimo ir investicijų: didinti paženklintų sprendimų naudojimo mastą, įtvirtinti sąveikumą pagrindinėse ES politikos iniciatyvose, tokiose kaip Duomenų aktas[32], Bendrųjų skaitmeninių vartų reglamentas[33] ir DI aktas[34], ir stiprinti Europos lyderystę pasaulyje savo veiksmus derinant su tarptautiniais standartais. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir partneriais toliau įgyvendins šią darbotvarkę, užtikrindama, kad sąveikumas taptų labiau skaitmenizuotos, įtraukesnės ir atsparesnės Europos Sąjungos kertiniu akmeniu.

[32] Reglamentas – ES – 2023/2854 – LT – EUR-Lex.

[33] Reglamentas – 2018/1724 – LT – EUR-Lex.

[34] Reglamentas – ES – 2024/1689 – LT – EUR-Lex.